

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2026

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2026

RAPORT ȘTIINȚIFIC FINAL

privind implementarea proiectului din cadrul concursului
"Tineri Cercetători"

Proiectul „Elaborarea modelelor de muncă noi în contextul efectelor post-pandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R. Moldova”

Cifrul proiectului 23.70105.0807.10T

Prioritatea strategică: IV. Provocări societale

Președinte al Senatului ASEM

 STRATAN Alexandru

Rectorul Academiei de Studii Economice
din Moldova, dr.hab. prof.univ. academician

 STRATAN Alexandru

Conducătorul proiectului
Dr. cerc.st.coordonator

GRIBINCEA Corina

Chișinău, 2026

CUPRINS:

1. Scopul proiectului depus la concurs.....	3
2. Obiectivele	3
3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor	3
4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor	3
5. Rezultatele obținute	4
6. Diseminarea rezultatelor la foruri științifice.....	12
7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului	13
8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului	14
9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului	14
10. Dificultăți în realizarea proiectului: financiare, organizatorice, legate de resursele umane.....	14
11. Recomandări, propuneri.....	14
12. Lista lucrărilor științifice, publicate (Anexa 2).....	15
13. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în limba română și în limba engleză (Anexa 1).....	17
14. Executarea devizului de cheltuieli din contractul de finanțare (Anexa 3).....	19
15. Componența echipei conform contractului de finanțare (Anexa 4).....	20

1. Scopul proiectului depus la concurs (obligatoriu).

Consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă, tranziția către o economie “verde” prin crearea unei forțe de muncă calificată, pregătită și adaptabilă în domenii de specializare inteligente, care să reacționeze la schimbările economice.

2. Obiectivele (obligatoriu).

1. Anticiparea competențelor pe domenii de specializare inteligentă și profesii
2. Identificarea oportunităților de schimbare a modelelor de muncă în R.Moldova
3. Determinarea măsurilor de consolidare și adaptare a competențelor forței de muncă din R.Moldova
4. Elaborarea modelelor de muncă noi în contextul efectelor postpandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R. Moldova

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor (obligatoriu)

1. Cartografierea situației pe domeniile ocupării forței de muncă și constatarea schimbărilor post-pandemice în anii 2022-2023
2. Analiza ofertei educaționale și anticiparea competențelor pe domenii de specializare inteligentă și profesii
3. Identificarea și evaluarea factorilor de impact asupra competențelor și modelelor de muncă în Republica Moldova
4. Dezvoltarea analizei pieței muncii cu folosirea metodologiei ETF (European Training Foundation) pe competențe în domeniile de specializare inteligentă pentru R. Moldova pentru perioada anilor 2022-2023.
5. Analiza oportunităților de schimbare a modelelor de munca în R. Moldova în contextul tendințelor identificate în programul „4 Day Week Global” (DAVOS 2022).
6. Realizarea studiului comparat pentru aria R. Moldova - Italia privind specializarea SMART și incluziunea forței de muncă
7. Determinarea măsurilor de consolidare și adaptare a competențelor forței de muncă la schimbările economice
8. Racordarea competențelor forței de muncă și a ofertei educaționale în corespundere cu tendințele de schimbare a modelului de muncă în Republica Moldova, tranziția către o economie “verde” și principiile fair în ocuparea forței de muncă
9. Elaborarea modelelor de muncă noi în contextul efectelor postpandemice
10. Oferirea de recomandari privind consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R. Moldova.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor

1. Elaborată harta ocupării forței de muncă în R.Moldova

2. Analizată oferta educațională și propuse viziuni de anticipare a competențelor pe domenii de specializare inteligentă și profesii
3. Analizați factorii de impact asupra competențelor și modelelor de muncă în Republica Moldova
4. Analizată piața muncii cu folosirea metodologiei ETF (European Training Foundation) pe competențe în domeniile de specializare inteligentă pentru R.Moldova pentru perioada 2022-2023
5. Analizate modele de muncă în R.Moldova în contextul tendințelor identificate în programul „4 Days Week Global” – DAVOS, 2022
6. Realizată cercetarea experienței străine (R.Moldova-Italia) privind specializarea SMART și incluziunea forței de muncă și propuse măsuri de consolidare și adaptare a competențelor forței de muncă la schimbările economice;
7. Determinate măsuri de consolidare și adaptare a competențelor forței de muncă la schimbările economice
8. Racordate competențele forței de muncă și a ofertei educaționale în corespundere cu tendințele de schimbare a modelului de muncă în Republica Moldova, tranziția către o economie “verde” și principiile fair în ocuparea forței de muncă
9. Elaborate modelele de muncă noi în contextul efectelor postpandemice
10. Oferirea de recomandari privind consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R.Moldova

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini) (obligatoriu)

Proiectul se bazează pe una din obiectivele de dezvoltare durabilă, pornind de la provocările mileniului, prioritățile de cercetare și inovare stabilite la nivel național și european. Cercetarea posedă noutate științifică și importanță practică esențială, asigurând soluționarea problemelor sociale orientate pe creșterea competitivității economice prin consolidarea competențelor SMART și promovarea principiilor fair în ocuparea a forței de muncă. Rezultatele științifice preconizate sunt în corespundere cu HG 381/2019, și anume direcția strategică *Inovațiile sociale, educaționale și culturale pentru integrare și adaptare*.

Pe perioada primului an de cercetare în cadrul proiectului, au fost obținute următoarele rezultate științifice:

Întreruperea lanțurilor ofertei globale, scăderea dramatică a activităților comerciale, descurajarea cererii, reducerea timpului de muncă și blocarea unor sectoare de activitate în economia fiecărei țări, cauzate de efectele pandemiei COVID-19 începând cu prima parte a anului 2020, au dus la instaurarea unei recesiuni puternice, plasând practic economiile și piețele muncii din întreaga lume într-o stare de urgență.

Pornind de la efectele măsurilor pentru limitarea și prevenirea răspândirii COVID-19 asupra pieței muncii – de la reorganizarea muncii la nivel micro până la ajustările politicilor de gestiune a forței de muncă – au fost identificate și estimate efectele pe termen *scurt, mediu și lung* din perspectiva continuității și eficienței muncii, dar și a inegalităților și inechităților economice și sociale.

Efectele pe termen scurt:

- *Piața muncii:* O creștere bruscă a șomajului, reduceri salariale și condiții de muncă precare pentru cei care își păstrează locurile de muncă. Sectoarele precum turismul, ospitalitatea și retail-ul au fost afectate în mod disproporționat.
- *Economie:* O scădere rapidă a PIB-ului global, blocaje în producție și lanțurile de aprovizionare, pierderi financiare masive pentru întreprinderi și guverne.

Efectele pe termen mediu:

- *Piața muncii:* Adaptarea la noile condiții de muncă prin telemuncă și munca la distanță, dar și necesitatea recalificării și reorientării profesionale pentru mulți lucrători.
- *Economie:* Redresare lentă și inegală între diferite sectoare și regiuni, cu accent pe sustenabilitatea și reziliența lanțurilor de aprovizionare. Investițiile în tehnologie și automatizare cresc, iar întreprinderile se concentrează pe digitalizare.

Efectele pe termen lung:

- *Piața muncii:* Modificări permanente ale structurilor de ocupare a forței de muncă, cu o cerere crescută pentru competențe digitale și tehnologice. Pot apărea noi forme de muncă, iar flexibilitatea locului de muncă devine o normă.
- *Economie:* Posibilitatea unei restructurări economice globale, cu schimbări în dinamica comerțului internațional și investițiile pe termen lung în sănătate publică și infrastructură pentru a preveni viitoare crize.

Inegalitățile și inechitățile economice și sociale

- *Inegalități economice:* Pandemia a exacerbat diferențele economice preexistente, afectând disproporționat lucrătorii cu venituri mici, muncitorii din economia informală și cei fără acces la măsuri de protecție socială.
- *Inechități sociale:* Accesul inegal la servicii de sănătate, educație și resurse digitale a amplificat disparitățile. Grupurile vulnerabile, inclusiv persoanele în vârstă, minoritățile etnice și persoanele cu dizabilități, au suferit mai mult din cauza accesului limitat la resurse și suport. Măsurile implementate pentru limitarea răspândirii COVID-19 au avut un impact profund asupra pieței muncii și economiei globale. Aceste efecte au fost resimțite la diferite niveluri și au scos în evidență nevoia de a aborda inegalitățile și inechitățile existente. Este esențial ca politicile viitoare să fie orientate spre crearea unei economii mai reziliente și incluzive, capabile să gestioneze eficient riscurile și să promoveze echitatea socială și economică.

1. Analiza situației pe domeniile ocupării forței de muncă și schimbările postpandemice în anii 2022-2023 și propusă harta ocupării forței de muncă în R.Moldova

A fost realizată analiza ocupării forței de muncă în contextul post-pandemic. Pandemia de COVID-19 a avut un impact semnificativ asupra pieței muncii din Republica Moldova, afectând atât ratele de ocupare cât și structura forței de muncă. Analiza ocupării forței de muncă la nivel regional pentru anii 2019-2023 a evidențiat o serie de tendințe ce privesc reducerea ratelor de ocupare în perioada pandemică, disparități între mediul urban și rural și schimbări în structura forței de muncă. Primul an pandemic (2020) a adus o reducere bruscă a indicatorilor de ocupare a forței de muncă. Restricțiile impuse și perturbările economice au afectat activitățile economice și, implicit, angajările. Începând cu anul 2021, s-a observat o recuperare graduală a ratei de ocupare, deși aceasta nu a atins nivelul prepandemic din 2019 în toate regiunile. Analiza a arătat că mediul urban a fost mai afectat de scăderile inițiale în ocupare decât mediul rural. Cu toate acestea, ritmul de revenire a fost mai rapid în mediul urban, în special pentru femeile active, comparativ cu mediul rural. Diferențele în forța de muncă între mediul urban și rural au crescut, evidențiind necesitatea unor politici adaptate fiecărui context regional. În perioada post-pandemică, structura

forței de muncă s-a modificat în funcție de nivelul de instruire și grupa de vârstă. De exemplu, ponderea tinerilor (15-24 ani) în forța de muncă a scăzut, în timp ce ponderea celor de 35-44 ani a crescut, mai ales în mediul rural. Aceste schimbări reflectă adaptările pieței muncii la noile condiții economice și sociale. Ponderea grupului NEET a variat între regiuni, cu scăderi semnificative în regiunile Nord, Centru și Sud, dar o creștere în Municipiul Chișinău. Aceasta sugerează că anumite regiuni au reușit să integreze mai bine tinerii în piața muncii sau în sistemul de educație post-pandemie, în timp ce altele au întâmpinat dificultăți.

A fost creat indicele compozit LAFORI (Indicele Regional al Forței de Muncă) și cartografiată situația pe domeniile ocupării forței de muncă în baza acestuia. Acest indice oferă o măsură holistică a condițiilor pieței muncii, combinând mai mulți indicatori cheie. Indicele LAFORI a fost creat prin normalizarea și combinarea unor indicatori referitori la aspecte precum ponderea grupului NEET, rata de ocupare a forței de muncă, salariul mediu lunar și cheltuielile medii cu accidente de muncă pe victima accidentelor de muncă. Datele primare pentru această cercetare au fost furnizate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. Pentru crearea Indicele LAFORI, s-au folosit următorii indicatori: (i) Rata de ocupare a forței de muncă: Acesta este un indicator pozitiv, deoarece o rată de ocupare mai mare este de dorit; (ii) Ponderea grupului NEET (tineri cu vârsta între 15-29 ani care nu sunt ocupați, nu studiază și nu participă la niciun fel de instruire): Acesta este un indicator negativ, deoarece o pondere mai mare a grupului NEET indică o problemă în integrarea tinerilor în piața muncii sau în sistemul de educație; (iii) Salariul mediu lunar brut în termeni reali: Acesta este un indicator pozitiv, indicând nivelul de remunerare în piața muncii; (iv) Cheltuielile medii cu accidente de muncă pe victimă: Acesta este un indicator negativ, indicând costurile asociate cu accidente de muncă și, implicit, siguranța la locul de muncă. Indicatorii au fost normalizați folosind metoda min-max, pentru a se asigura că toți indicatorii sunt pe aceeași scară. Indicatorii negativi au fost scalați invers pentru a fi compatibili cu cei pozitivi. Indicele LAFORI a fost obținut prin adăugarea valorilor normalizate ale fiecărui indicator, fiecare având aceeași pondere. Valoarea maximă a indicelui LAFORI este 4, iar cea minimă este 0. În urma analizei datelor și calculării indicelui LAFORI, s-au obținut următoarele rezultate pentru diferite regiuni ale Republicii Moldova. Pentru Municipiul Chișinău Indicele LAFORI variază între 3,088 și 3,202, indicând o performanță consistent "Bună", caracterizată prin rate de ocupare înalte, rate NEET scăzute, salarii robuste și puține accidente de muncă. Acest lucru sugerează că Chișinăul are cele mai sănătoase condiții economice dintre regiunile analizate. În Regiunea Nord Indicele LAFORI variază între 2,410 și 2,527, care poate fi clasificat drept "Mediu". Acest lucru indică niveluri satisfăcătoare de ocupare, rate NEET moderate, costuri de accidente gestionabile și condiții salariale medii. În Regiunea Centru valorile indicelui variază între 2,137 și 2,473, oscilând între "Foarte Slab" și "Mediu". Acest lucru reflectă condiții economice fluctuante, cu îmbunătățiri în ocupare și costuri ale accidentelor în anii recenți. În Regiunea Sud indicele LAFORI variază între 1,574 și 2,019, majoritatea valorilor fiind clasificate drept "Slab" spre aproape "Mediu". Aceasta indică condiții economice sub medie, cu probleme în ocupare, rate NEET mai mari și costuri ale accidentelor mai mari, deși există semne de îmbunătățire. În general, Municipiul Chișinău demonstrează cele mai robuste condiții economice dintre regiunile analizate, în timp ce Regiunea Sud întâmpină cele mai mari dificultăți, dar cu îmbunătățiri incrementale în ultimii ani. Regiunile Nord și Centru arată o performanță moderată, cu variații anuale care indică schimbări în dinamica pieței muncii, în special din cauza condițiilor pandemice COVID-19 din acei ani. Indicele LAFORI, construit din indicatori diversificați ai pieței muncii, oferă o măsură compozită, detaliată a condițiilor forței de muncă regionale în Republica Moldova și poate fi util și pentru aplicare în alte țări. Prin integrarea indicatorilor „pozitivi” - rata de ocupare, salariul mediu lunar în termeni reali - și „negativi” - ponderea grupului NEET și costurile accidentelor de muncă - acest indice oferă o perspectivă nuanțată

asupra naturii multidimensionale a piețelor forței de muncă regionale. Acest indice poate fi un instrument esențial pentru factorii de decizie și cercetători care doresc să evalueze și să compare sănătatea piețelor muncii între diferite regiuni. Prin oferirea unei perspective holistice, facilitează intervențiile economice țintite și elaborarea de strategii specifice regiunilor pentru a îmbunătăți condițiile pieței muncii. Continuarea refinării și adaptării indicelui LAFORI este necesară pentru a menține relevanța și acuratețea sa, în special în lumina evoluției peisajelor economice și dinamicii pieței muncii. Cercetările viitoare ar trebui să se concentreze pe includerea unor indicatori suplimentari care să capteze tendințele emergente și provocările pieței muncii. Acest indice compozit nu doar că aruncă lumină asupra stării actuale a pieței muncii din Moldova, dar servește și ca un reper crucial pentru evaluarea vitalității economice regionale și ghidarea planificării economice strategice. Cartografierea ocupării forței de muncă a presupus transpunerea datelor normalizate și a indicelui LAFORI pe harta Republicii Moldova, permițând evidențierea diferențelor regionale.

A fost realizată analiza ofertei educaționale și anticipate competențe în domeniul TIC în Republica Moldova. În ultimele decenii, problema găsirii persoanelor potrivite pentru locurile de muncă vacante a devenit din ce în ce mai răspândită. Acest lucru se datorează neconcordanțelor dintre competențele persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și cerințele angajatorilor. În acest fel, apar și decalajele dintre numărul de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă și numărul de locuri de muncă neocupate. În conformitate cu rezultatele obținute de Flisi și colaboratorii săi (2017), printre cauzele acestui fenomen se numără: - Creșterea competiției la nivel global; - Modificări ale competențelor datorate progresului tehnologic; - Creșterea nivelului educațional al forței de muncă; - Îmbătrânirea populației. De asemenea, studii la nivel european au evidențiat apariția acestor decalaje și ca urmare a migrației. Un astfel de exemplu este cel al tinerilor cu studii superioare, care se mută în altă țară pentru a lucra. Conform Landolt și Thieme (2018), acest lucru determină apariția situațiilor în care tinerii nu își găsesc un loc de muncă într-un domeniu care să aibă legătură cu studiile absolvite. Consecințele neadecvării cererii cu oferta de muncă nu întârzie să apară, înregistrându-se numeroase efecte negative, atunci când persoanele aleg să lucreze în alt domeniu decât cel dorit sau decât cel în care și-au finalizat studiile: - Scăderea productivității muncii, și, în consecință, salarii mai mici (Chevalier, 2003; Béduwé și Giret, 2011; Romero et al., 2017); - Creșterea fluctuației personalului pe piața muncii (Allen și van der Velden, 2001; Wolbers, 2003); - Scăderea satisfacției profesionale (Belfield și Harris, 2002; Bender și Heywood, 2006); - Creșterea numărului de accidente la locul de muncă (Premji și Smith, 2013). În prezent, în Moldova, instituțiile de educație și formare profesională din țara noastră, în special centrele de excelență, au un potențial bun și sunt mai orientate spre diseminarea tehnologiei decât universitățile. Școlile profesionale și centrele de excelență sunt mai orientate pe învățarea prin practică și au un accent educațional mai progresiv fiind într-o cooperare cu IMM-urile și potențialii angajatori. Cu toate acestea, sistemul de învățământ, în special cel profesional tehnic, nu are impuls pentru inovare, creștere și competitivitate. Ca urmare, acesta este limitat doar la furnizarea de programe de educație formală și nu este considerat a fi la egalitate cu învățământul superior în sistemele regionale de inovare. În concluzie putem afirma că lipsa cadrelor calificate reprezintă o piedică în dezvoltarea performanțelor întreprinderilor. Aceștia au mai menționat că, din discuțiile cu angajatorii, au aflat că tot mai mulți dintre ei au fost nevoiți să își reducă planurile de dezvoltare și indicatorii de producere din motivul că nu au personalul necesar.

2. Cercetarea experienței străine (R.Moldova-Italia) privind specializarea SMART și incluziunea forței de muncă și propuse măsuri de consolidare și adaptare a competențelor forței de muncă la schimbările economice

Au fost identificați și evaluați factorii de impact asupra competențelor și modelelor de muncă în Republica Moldova. Pentru a identifica factorii de impact asupra competențelor și modelelor de muncă în Republica Moldova, a fost realizat un sondaj sociologic online în rândul populației ocupate. Întrebările și răspunsurile propuse în cadrul sondajului au fost concepute pe baza realităților actuale. Eșantionul sondajului a constituit 74 de persoane (date preliminare), dintre care 73% au fost femei și 27% - bărbați de diferite categorii de vârstă. La sondaj au participat respondenții atât din mediul urban (81,1%), cât și din cel rural (18,9%). Chestionarul are ca obiectiv principal completarea datelor statistice existente, utilizabile pentru evaluarea factorilor de impact asupra competențelor și modelelor de muncă din Republica Moldova. Scopul acestuia este de a extinde baza de date necesară pentru fundamentarea oportunităților de schimbare a modelelor de muncă în Republica Moldova. La sondaj au participat reprezentanți din diverse domenii de activitate, predominând sectoarele învățământului, științei și culturii (29,7%), comerțului (23%) și serviciilor (16,2%). Majoritatea respondenților practică modelul de muncă tradițional, care presupune prezența fizică la birou timp de 5 zile pe săptămână (56,2%), urmat de modelul hibrid, ce combină munca la distanță cu prezența fizică (30,1%). În ceea ce privește satisfacția față de modelul de muncă practicat, majoritatea respondenților se declară mulțumiți (53,4%) sau foarte mulțumiți (13,7%). Un procent semnificativ (28,8%) se declară neutri, în timp ce doar un număr redus de respondenți (4,1%) sunt nemulțumiți. Principalele provocări întâmpinate de respondenți în modelul de muncă practicat sunt: lipsa flexibilității (44,6%), lipsa oportunităților de formare și comunicarea deficitară (câte 27%), precum și infrastructura inadecvată (20,3%). În ceea ce privește preferințele legate de modificarea modelelor de muncă, majoritatea respondenților optează pentru păstrarea salariului actual cu extinderea programului de lucru pe parcursul a 4 zile (49,3%) sau pentru păstrarea salariului în cazul reducerii timpului de lucru la 32 de ore pe săptămână (45,2%). Principalele obstacole în implementarea modelelor de muncă alternative sunt considerate a fi: resursele financiare insuficiente (54,1%), rezistența la schimbare (41,9%) și lipsa competențelor necesare (35,1%).

A fost analizată piața muncii cu folosirea metodologiei ETF pe competențe în domeniile de specializare inteligentă pentru R. Moldova. Analiza pieței muncii cu folosirea metodologiei ETF a fost realizată pentru a evalua competențele în domeniile de specializare inteligentă pentru R. Moldova. Aceasta a inclus colectarea de date disponibile și dovezi obținute prin interviuri calitative. În sectorul procesării alimentelor, datele agregate au arătat o stabilitate a numărului de angajați, cu o ușoară creștere începând cu a.2016. Structura educațională și ocupațională a forței de muncă a indicat o pondere mare a lucrătorilor cu calificare medie și un nivel scăzut de educație. De asemenea, salariile medii lunare în acest subsector au fost mai mici decât media pentru toate activitățile economice, sugerând utilizarea forței de muncă slab calificate.

A fost analizate oportunitățile de schimbare a modelelor de muncă în R. Moldova în contextul tendințelor identificate în programul „4 Day Week Global”. Analiza oportunităților de schimbare a modelelor de muncă în Republica Moldova, în contextul tendințelor globale, implică o abordare multidimensională. În urma analizei tendințelor internaționale, a contextului socio-economic local și a implicațiilor pentru angajatori, angajați și economie, s-a constatat că reducerea timpului de lucru nu afectează productivitatea; dimpotrivă, angajații sunt mai motivați și concentrați. Un model flexibil reduce stresul și îmbunătățește sănătatea mintală, iar companiile care adoptă aceste practici atrag și păstrează talentele. Componenta de sustenabilitate este reflectată prin reducerea navetei și a resurselor utilizate, sprijinind astfel obiectivele climatice. Factorii favorabili identificați în contextul Republicii Moldova țin de digitizare, inovare și sectorul IT, datorită deschiderii acestui sector spre modele de muncă flexibile. Totuși, există și provocări, cum ar fi predominanța agriculturii și a industriei ușoare, care limitează aplicabilitatea modelului pentru întreaga populație. În unele domenii, există o rezistență culturală față de

reducerea programului de lucru, fiind asociată cu scăderea productivității. La nivel național, este necesară adoptarea legislației muncii pentru a permite flexibilitate și a defini clar drepturile angajaților.

Oportunitățile economice includ atragerea investițiilor externe printr-un mediu de lucru flexibil și crearea unei imagini moderne pentru Moldova ca exemplu regional de inovație în muncă. Implementarea în Moldova ar include: 1. pilotarea programelor de lucru scurtate; 2. campanii de conștientizare a beneficiilor pentru angajați și angajatori; 3. adaptarea legislației; 4. instruire și digitizare.

A fost realizat studiul comparat pentru aria R. Moldova - Italia privind specializarea SMART și incluziunea forței de muncă. Incluziunea forței de munca prin prisma modelului universitar de studii la distanță releva diferențe semnificative, dar și oportunități comune. Studiile la distanță oferă oportunități semnificative pentru incluziunea forței de muncă. În Italia, acest model este bine integrat datorită infrastructurii digitale avansate și suportului instituțional, facilitând adaptarea la piața muncii. În Moldova, modelul este în dezvoltare și se confruntă cu provocări legate de accesul la tehnologii și integrarea în politicile educaționale. Totuși, în ambele țări, studiile la distanță sprijină incluziunea persoanelor vulnerabile, din zone defavorizate sau aflate în reconversie profesională.

3. Elaborarea studiului cu modele de munca noi în contextul efectelor post-pandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R.Moldova

Au fost determinate măsuri de consolidare și adaptare a competențelor forței de munca la schimbările economice. Transformarea post-pandemică a muncii necesită o reconceptualizare fundamentală a cadrelor teoretice tradiționale și dezvoltarea unor noi modele pentru înțelegerea și gestionarea schimbărilor organizaționale. Integrarea tehnologiilor digitale, emergența muncii hibride și necesitatea dezvoltării continue a competențelor creează un peisaj complex care necesită abordări teoretice și practice inovatoare. Strategiile de specializare inteligentă oferă un cadru valoros pentru dezvoltarea economică regională și recuperarea post-pandemică, în timp ce noile modele organizaționale promit o mai mare flexibilitate și adaptabilitate. Succesul implementării acestor transformări depinde de capacitatea organizațiilor de a dezvolta capitalul uman și de a crea culturi organizaționale care sprijină învățarea continuă și adaptarea la schimbare.

Au fost racordate competențele forței de munca și a ofertei educaționale în corespundere cu tendințele de schimbare a modelului de munca în Republica Moldova, tranziția către o economie „verde” și principiile fair în ocuparea forței de munca. Transformările profunde ale modelului de muncă din Republica Moldova, sub influența digitalizării, migrației, tranziției ecologice și noilor cerințe economice, impun o regândire fundamentală a modului în care este pregătită forța de muncă. Analiza realizată a evidențiat atât provocările structurale cu care se confruntă sistemul educațional în procesul de adaptare la noile realități socioeconomice, cât și oportunitățile care pot fi valorificate prin politici coerente, intervenții multisectoriale și parteneriate active între stat, mediul privat și societatea civilă.

Decalajele persistente între competențele dezvoltate în cadrul sistemului educațional și cele solicitate pe piața muncii afectează în mod direct angajabilitatea tinerilor, mobilitatea profesională a adulților, dar și capacitatea economiei naționale de a crește sustenabil și competitiv. În acest sens, racordarea educației la dinamica pieței muncii nu mai poate fi privită ca o simplă opțiune politică, ci trebuie înțeleasă ca o necesitate strategică pentru modernizarea țării și consolidarea coeziunii sociale. Rezultatele sondajului desfășurat în rândul angajaților din diverse sectoare susțin aceste concluzii, evidențind atât importanța competențelor digitale și transversale, cât și gradul relativ scăzut de pregătire resimțit la nivel personal. În egală măsură, percepția limitată

asupra noilor modele de muncă și scepticismul față de sistemul educațional confirmă necesitatea unei abordări strategice integrate, care să facă tranziția de la reforme punctuale la un cadru robust de învățare continuă și inovare ocupațională. De altfel, peste jumătate dintre respondenți apreciază că instituțiile de învățământ nu sunt pregătite să ofere competențele cerute de piața muncii, iar aproximativ 60% se autoevaluează drept „moderat pregătiți”, evidențiind astfel nevoia presantă de reforme și de strategii integrate. Pe baza datelor empirice prezentate, reiese clar că necesitatea competențelor digitale și transversale, împreună cu importanța programelor de formare continuă, reprezintă repere esențiale în modernizarea pieței muncii. Totodată, reticența unei părți a mediului organizațional față de telemuncă și de alte forme flexibile confirmă rolul politicilor publice și al parteneriatelor educație-economie în facilitarea unei tranziții line către modelele de lucru ale viitorului. Este imperativ ca Republica Moldova să investească în dezvoltarea unui sistem educațional flexibil și anticipativ, capabil să răspundă rapid transformărilor tehnologice, climatice și demografice. Reforma curriculară, digitalizarea proceselor educaționale, orientarea profesională timpurie, extinderea învățământului dual și promovarea învățării pe tot parcursul vieții trebuie să devină elemente centrale ale unei strategii naționale sustenabile de dezvoltare a capitalului uman. În paralel, trebuie stimulate mecanismele de feedback și colaborare dintre școală și angajatori, astfel încât pregătirea profesională să reflecte în timp real cerințele și tendințele pieței. Totodată, este necesar un efort conștient de reducere a inegalităților în accesul la educație de calitate, în special în zonele rurale și pentru categoriile vulnerabile, astfel încât incluziunea să fie nu doar un principiu declarativ, ci o realitate funcțională. Fără o abordare echitabilă și centrată pe nevoile reale ale indivizilor și ale economiei, riscul adâncirii excluziunii sociale și al emigrării specialiștilor va persista. Din analiza măsurilor actuale și a inițiativelor în desfășurare reies câteva concluzii clare:

- 1) Alinierea competențelor forței de muncă cu noile cerințe economice este esențială. Reformele în educație, dezvoltarea învățământului dual și introducerea competențelor verzi în formarea profesională reprezintă pași importanți pentru adaptarea pieței muncii la transformările impuse de tranziția energetică și digitală.
- 2) Economia verde și economia circulară sunt complementare, formând împreună cadrul conceptual pentru o dezvoltare durabilă. Dacă economia verde oferă direcția generală a sustenabilității, economia circulară propune mijloacele concrete prin care resursele sunt refolosite, optimizate și reintegrate.
- 3) Barierele sistemice persistă, printre care birocrăția, costurile ridicate ale finanțării și cultura de afaceri conservatoare. Acestea frânează inițiativele ecologice și pot submina eficiența programelor dacă nu sunt abordate prin reforme clare și sprijin constant din partea statului.
- 4) Sprijinul instituțional și politic joacă un rol esențial. Aprobarea Programului de promovare a economiei verzi și circulare 2024–2028 și integrarea principiilor Pactului Verde European în politicile naționale confirmă o voință politică în creștere pentru această tranziție.
- 5) Instrumentele financiare verzi devin tot mai diversificate și accesibile. Programe precum GEF, parteneriatul Microinvest–BSTDB, finanțarea Victoriabank de la Green for Growth Fund și produsul „FACEM Investiții BGK” demonstrează interesul tot mai mare al instituțiilor financiare internaționale și naționale de a susține IMM-urile în tranziția către modele de afaceri sustenabile.
- 6) Dimensiunea socială și de gen este activ integrată în politicile verzi, cu obiective clare privind implicarea tinerilor și femeilor în activități antreprenoriale durabile. Această abordare consolidează nu doar echitatea, ci și diversitatea și inovația în procesul de tranziție.
- 7) Impactul ecologic estimat este cuantificabil și semnificativ, cu mii de tone de emisii CO₂ evitate anual prin investiții în sisteme energetice eficiente. Aceste date concrete oferă legitimitate eforturilor Moldovei pe scena europeană și internațională.

Așadar, Republica Moldova parcurge o etapă crucială în reconstrucția modelului său economic, prin integrarea principiilor sustenabilității și inovației ecologice. Cu toate dificultățile inerente tranziției, tendința este clară: formarea unei economii mai reziliente, mai echitabile și mai pregătite pentru provocările viitorului. Succesul acestui proces va depinde de continuitatea reformelor, colaborarea dintre stat, mediul de afaceri și partenerii internaționali, precum și de implicarea activă a cetățenilor și antreprenorilor în construirea unei Moldove verzi.

Pentru a transpune în mod concret principiile FAIR în Republica Moldova, este necesară elaborarea unui pachet coerent de reforme care să reflecte transformările actuale ale pieței muncii și să promoveze echitatea socială. Dezvoltarea unui cadru legislativ flexibil, care să reglementeze noile forme de ocupare — precum telemunca, freelancing-ul și munca pe platforme digitale — reprezintă un pas esențial în adaptarea la economia digitală. Crearea unui Observator Național al Competențelor ar facilita corelarea eficientă între formarea profesională și cerințele reale ale pieței muncii, contribuind la anticiparea schimbărilor ocupaționale.

Au fost elaborate modelele de munca noi în contextul efectelor postpandemice. Tranziția accelerată către noile modele de muncă și implementarea strategiei de specializare inteligentă nu sunt procese paralele, ci două fațete ale aceleiași monede: modernizarea economică a Republicii Moldova. Pandemia a acționat ca un catalizator neașteptat, forțând o digitalizare care a deschis noi oportunități de integrare în economia globală și de contracarare a tendințelor demografice negative. Munca la distanță și hibridă a devenit un instrument esențial pentru atragerea și reținerea talentelor necesare dezvoltării sectoarelor cu valoare adăugată înaltă, definite ca prioritare în cadrul strategiei „SMART Moldova 2030”. Cu toate acestea, succesul nu este garantat. El depinde de capacitatea statului și a societății de a trece de la o abordare reactivă la una proactivă și strategică. Fără o modernizare curajoasă a Codului Muncii, fără investiții țintite în eliminarea decalajului de competențe digitale și lingvistice și fără mecanisme reale de stimulare a colaborării dintre știință și afaceri, oportunitatea actuală riscă să se irosească. Concluzionăm că politica pieței muncii nu mai poate fi tratată ca o problemă socială izolată, ci trebuie recunoscută ca un pilon fundamental al strategiei naționale de dezvoltare economică. Prin modernizarea legislației, prin investiții strategice în capitalul uman și prin stimularea inovării prin parteneriate public-private, Republica Moldova poate transforma provocările post-pandemice într-o oportunitate unică de a construi o economie mai rezilientă, mai competitivă și mai prosperă, ancorată ferm în spațiul valoric și economic european.

Au fost oferite recomandări privind consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R.Moldova, prin modernizarea aprofundată a Codului Muncii, astfel încât munca hibridă și remote să fie reglementate clar și adaptate realităților actuale: introducerea dreptului explicit la deconectare, definirea compensării costurilor suportate de angajat pentru lucrul la distanță și clarificarea aspectelor legate de securitatea și sănătatea în telemuncă. O alta recomandare vizează consolidarea sistemului de competențe domeniilor de specializare inteligentă și prin dezvoltarea unor programe de formare digitală și lingvistică realizate în parteneriat între stat, universități și mediul privat. În paralel, modele de succes precum IT Park ar putea fi replicate în sectoare precum energie, agro-tech sau biomedicină, pentru a stimula inovarea, investițiile și integrarea Moldovei în lanțurile valorice internaționale.

Este imperativ ca strategiile de inovare, de educație, de digitalizare și de dezvoltare a pieței muncii să nu mai funcționeze în silozuri, ci să fie integrate într-o viziune unitară. În perspectivă, viitorul muncii nu va fi definit de o singură soluție, ci de o pluralitate de modele adaptate la contexte specifice. Navigarea cu succes în acest peisaj complex va necesita o schimbare de mentalitate la toate nivelurile. Indivizii trebuie să îmbrățișeze învățarea pe tot parcursul vieții ca o necesitate fundamentală. Organizațiile trebuie să treacă de la un management bazat pe control la unul bazat pe încredere, rezultate și bunăstarea angajaților. Iar guvernele trebuie să acționeze ca

facilitatori strategici, investind în infrastructură și competențe, modernizând cadrele legislative și asigurând o tranziție echitabilă care nu lasă pe nimeni în urmă. În final, singura constantă în noua eră a muncii este adaptabilitatea continuă, susținută de un parteneriat robust și dinamic între individ, companie și stat.

6. **Diseminarea rezultatelor** obținute în proiect în formă de publicații (obligatoriu) și în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor)

Participări la conferințe internaționale în străinătate

1. GRIBINCEA C. UNGUR C. HEGHEA E. Aligning workforce skills and education with evolving work trends in Moldova. In: International Scientific-Practical Conference Economic "Growth in the face of global challenges", 9-10 October, INCE, ASEM 2025
2. GRIBINCEA C. The Experiences and Views of Employees on Hybrid Ways of Working in Moldova. In: International Scientific Conference "Accounting And Finance - Universal Languages Of Business" (AFISC) 10th Edition, April 11, 2025, Romania
3. CIOBANU M. Heghea E. Labour force regional index as a holistic measure for labour market evaluation. In: International Scientific Conference "Accounting and Finance - Universal Languages of Business" (AFISC), 9th Edition, April 26, 2024, "Constantin Brancoveanu" University of Pitesti, Romania
4. GRIBINCEA C. Smart specialization implementation in moldova: a case study of innovation policy integration and economic development. In: International scientific conference "Accounting and finance - universal languages of business" (AFISC) 10th Edition, April 11, 2025, Romania
5. CIOBANU, M.; HEGHEA, E.; UNGUR, C.; GRIBINCEA C. Opportunities for changing work models in the post-pandemic context and strengthening competences in smart specialization areas. International Conference Challenges in the New Era of Globalization (GLOBERA), XIV Edition, 4-5 decembrie 2024, București. Institutul de Economie Mondială
6. GRIBINCEA C. CIOBANU, M.; HEGHEA, E.; UNGUR, C. New working models in evolving geostrategic contexts: preferences and productivity amid economic system transformation. In: 39th International Conference for Young Scientists and Students "Transformation of economic systems and institutions in the new geostrategic realities", 24-25 noiembrie, 2025, A. Nobel University, Ucraina;
7. CIOBANU, M. New work models in the context of post-pandemic effects in the Republic of Moldova. In: Financial and Monetary Economics - FME 2025 - 13th Annual International Scientific Conference, October 3rd, 2025, "Victor Slăvescu" Centre for Financial and Monetary Research, Romanian Academy, Bucharest, Romania

Participări la conferințe internaționale în Republica Moldova

1. CIOBANU, M. Tendencies in the post-pandemic labor market in Republic of Moldova in regional aspect. In: 6th Economic International Conference "Competitiveness and

sustainable development"; 7-8 November 2024, Chişinău, UTM

2. CIOBANU, M. Republic of Moldova in transition to a green economy: recent initiatives. In: Economic Growth in the Face of Global Challenges. Strategies for Sustainable Growth, Demographic Resilience, and Social Equity: international scientific-practical conference, 19th Edition, October 9-10, 2025. National Institute for Economic Research. Academy of Economic Studies of Moldova, Chişinău

3. GRIBINCEA C. Development of new working models in the context of post-pandemic consequences and strengthening of job-specific skills for occupations and areas of smart specialisation in the republic of Moldova. In: International Scientific-Practical Conference Economic "Growth in the face of global challenges", 9-10 October, INCE, ASEM 2025

Participare la Expoziția Internațională Specializată

1. GRIBINCEA C. UNGUR C. HEGHEA E. CIOBANU M. Elaborarea modelelor de muncă noi în contextul efectelor postpandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R.Moldova. Expoziția Internațională Specializată „InfoInvent”, 3-5 decembrie 2025, *Medalie de bronz*

Organizare masa rotunda

1. GRIBINCEA C. UNGUR C. HEGHEA E. CIOBANU M. „Modele de muncă noi și competențe smart în context post-pandemic”, 28 octombrie 2025

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului (obligatoriu)

Cercetările arată că schimbările tehnologice, de mediu și demografice, alături de efectele globalizării, schimbă natura muncii, conținutul locurilor de muncă și cererea de formare. De aceea, asigurarea creșterii ocupării forței de muncă din prezent este considerată o provocare comună, existând discrepanțe în studiile, cercetări și analize privind competențe pe domenii și profesii, astfel nefiind valorificate oportunitățile ce oferă schimbarea pe piața muncii și absolvind managerii educaționali de responsabilitate.

Importanța rezultatelor se reflectă în capacitatea acestora de a stimula inovația și de a genera soluții pentru probleme complexe, ceea ce poate conduce la creșterea competitivității economice și la îmbunătățirea calității vieții.

Rezultatele științifice fundamentale și aplicative raportate evidențiază valoarea teoretică și aplicativă a investigațiilor, eficiența tehnico-economică și socială a elaborărilor tehnico-științifice executate, importanța și impactul lor asupra dezvoltării științei, economiei și culturii naționale a R. Moldova și conțin recomandări pentru beneficiari.

În raport sunt prezentate trei rezultate esențiale ale cercetării, în special, analiza situației pe domeniile ocupării forței de muncă și schimbările postpandemice, care au constituit baza pentru elaborarea hărții ocupării forței de muncă în R.Moldova, precum și studiul experienței internaționale privind specializarea SMART și incluziunea forței de muncă, ce au permis elaborarea măsurilor de consolidare și adaptare a competențelor forței de muncă la schimbările

economice; și elaborarea studiului cu modele de muncă noi în contextul efectelor post-pandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R.Moldova.

Valoarea teoretică a rezultatelor științifice fundamentale obținute în cadrul proiectului pentru tineri cercetători este esențială pentru avansarea cunoștințelor în diverse domenii, tranziția către o economie verde, precum și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă. Rezultatele obținute trebuie să contribuie la dezvoltarea unor noi concepte și teorii aplicabile în practică, având un impact semnificativ asupra progresului științific și tehnologic.

8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

- Asociația proprietarilor pensiunilor turistice rurale „Cheia satului”
- BookDors SRL

9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului (obligatoriu)

- Colaborare și diseminarea rezultatelor cercetării la nivel internațional, Universitatea Niccolo Cuisano, Roma, Italia;
- Colaborare și diseminarea rezultatelor cercetării la nivel internațional Institutul de Economie Mondială, Academia Română;
- Colaborare și diseminarea rezultatelor cercetării la nivel internațional Universitatea Alfred Nobel, Ucraina.

10. Dificultățile în realizarea proiectului de natură financiară, organizatorică, legate de resursele umane etc. (obligatoriu).

Una din dificultățile întâmpinate în realizarea proiectului a fost de natura organizatorică. Coordonarea activităților cu instituțiile partenere, necesară pentru colectarea datelor și desfășurarea interviurilor, a necesitat timp suplimentar; inclusiv programarea evenimentelor de diseminare și publicare a fost influențată de disponibilitatea participanților și instituțiilor implicate.

Alte dificultăți specifice activităților de cercetare au fost: reticența unor respondenți sau organizații în a oferi informații detaliate privind modelele de muncă și practicile interne; și necesitatea ajustării instrumentelor de cercetare în funcție de dinamica rapidă a schimbărilor economice și sociale.

11. Recomandări, propuneri (opțional).

Conducătorul de proiect

Cerina GRĂDINCEA, dr., cerc.st.coordonator

Data: 26.01.2020 LS

securatura
[Signature]

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în cadrul proiectului**

*„Elaborarea modelelor de munca noi în contextul efectelor post-pandemice și consolidarea
competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R. Moldova”*

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS

1. GRIBINCEA, C.; HEGHEA, E.; CIOBANU, M. și C. UNGUR. Innovative Approaches to Employee Satisfaction in Post-Pandemic Moldova. Revista Economics, Oikos Institute, Bosnia (în ediție)

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

1. CIOBANU, M. și E. HEGHEA Labour force regional index as a holistic measure for labour market evaluation. The Journal Contemporary Economy. 2024, vol. 9, issue 4, pp. 68-74. ISSN 2537-4222. Disponibil:

http://www.revec.ro/images/images_site/articole/article_ddbe418c37b77e17fd9568f2ae58ca08.pdf

2. HEGHEA, E. și M. CIOBANU. Aligning workforce skills and educational offerings with the changing work model trends in the Republic of Moldova. In: The Journal Contemporary Economy, 2025, Volume 10, Issue 2, pp. 58-69, ISSN 2537 – 4222, ISSN-L 2537 – 4222, BDI: EconPapers (RePEc), IDEAS, BASE, SCPIO, OAJI, ResearchBib CEEOL, Index Copernicus, Disponibil:

http://www.revec.ro/images/images_site/articole/article_4c9bec183a7225e164a57dddec3251ca.pdf

3. GRIBINCEA C. Smart specialization implementation in Moldova: A case study of innovation policy integration and economic development. In: The Journal Contemporary Economy. 2024, vol. 9, issue 3, pp. 73-78

http://www.revec.ro/images/images_site/articole/article_4f373304539babe188d225a83eb9caf2.pdf

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, Categoria B +

1. GRIBINCEA, C.; HEGHEA, E.; CIOBANU, M. și C. UNGUR. Flexible work models and female employee preferences. In: Economy and Sociology, 2024, 2, ISSN 2587-4187, E-ISSN 2587-4195, Category B+, BDI: DOAJ, IBN, CROSSREF – Digital Object Identifier (DOI), RePEc, IDEAS, EconPapers, LogEc, eLIBRARY, EZB, Accesibil la: <https://doi.org/10.36004/nier.es.2024.2-10>

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

1. GRIBINCEA C., CIOBANU, M.; HEGHEA, E.; UNGUR, C. și. Opportunities for changing work models in the post-pandemic context and strengthening competences in smart specialization areas. In: Proceedings of the International Conference Challenges in the New Era of Globalization, XIV Edition, 4–5 decembrie 2024, București. București: Institutul de Economie Mondială, 2024, pp. 22–34. ISBN 978-973-0-41348-9. Disponibil: https://globera.iem.ro/wp-content/uploads/2025/01/Proceedings_GLOBERA_full-volume_ISBN.pdf

2. GRIBINCEA C., HEGHEA E., CIOBANU M, UNGUR C. New working models in evolving geostrategic contexts: preferences and productivity amid economic system transformation. In: 39th International Conference for Young Scientists and Students. Transformation Of Economic Systems And Institutions In The New Geostrategic Realities, November 24-25, 2025, p.93-109, ISBN 978-966-434-621-1

3. GRIBINCEA C., UNGUR, C. Exploring Moldovan educational offerings and predicting competences in intelligent specialization domains: a comprehensive study. In: Collection of

research articles vii international scientific and practical conference "Accounting, analytical, organizational and economic support for the development of the region" April 25, 2024, p.192-198, Kyiv, 2024 УДК 33:332/338/336/[657+658] VOLODYMYR DAHL EAST UKRAINIAN NATIONAL UNIVERSITY

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

1. CIOBANU, M. Tendencies in the post-pandemic labor market in Republic of Moldova in regional aspect. In: 6th Economic International Conference "Competitiveness and sustainable development", 7-8 November 2024, [Chișinău]: Conference proceedings / scientific committee: Larisa Bugaian (chairman) [et al.]. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2024, pp. 178-183. ISBN 978-9975-64-483-9. Disponibil: <https://fieb.utm.md/wp-content/uploads/sites/9/2024/12/Conference-proceedings-CSD-7-8.11.2024.pdf>

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

1. CIOBANU, M. Republic of Moldova transition to a green economy: recent initiatives. In: Economic Growth in the Face of Global Challenges. Strategies for Sustainable Growth, Demographic Resilience, and Social Equity: international scientific-practical conference, 19th Edition, October 9-10, 2025. Conference proceedings. Academy of Economic Studies of Moldova, National Institute for Economic Research. Chișinău: INCE al ASEM, 2025, p.109-111

Abstracte

1. Gribincea C. "The Experiences and Views of Employees on Hybrid Ways of Working in Moldova" INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE "ACCOUNTING AND FINANCE - UNIVERSAL LANGUAGES OF BUSINESS" (AFISC) 10th Edition, April 11, 2025 p.29 <https://www.univcb.ro/storage/app/media/brosura-conferinta-AFISC2025.pdf>

2. Ecaterina HEGHEA, Mihail CIOBANU. RACORDAREA COMPETENTELOR FORTEI DE MUNCA SI A OFERTEI EDUCATIONALE LA TENDINTELE DE SCHIMBARE A MODELULUI DE MUNCA IN REPUBLICA MOLDOVA, INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE "ACCOUNTING AND FINANCE - UNIVERSAL LANGUAGES OF BUSINESS" (AFISC) 10th Edition, April 11, 2025 p.10 <https://www.univcb.ro/storage/app/media/brosura-conferinta-AFISC2025.pdf>

3. Gribincea C. DEVELOPMENT OF NEW WORKING MODELS IN THE CONTEXT OF POST-PANDEMIC CONSEQUENCES AND STRENGTHENING OF JOB-SPECIFIC SKILLS FOR OCCUPATIONS AND AREAS OF SMART SPECIALISATION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA. In: International Scientific-Practical Conference Economic "Growth in the face of global challenges", 9-10 October, INCE, ASEM 2025 p.35

4. Corina GRIBINCEA, Cristina UNGUR, Ecaterina HEGHEA. ALIGNING WORKFORCE SKILLS AND EDUCATION WITH EVOLVING WORK TRENDS IN MOLDOVA In: International Scientific-Practical Conference Economic "Growth in the face of global challenges", 9-10 October, INCE, ASEM 2025 p.88

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect

Cifra proiectului 23.70105.0807.10T

Proiectul „Elaborarea modelelor de muncă noi în contextul efectelor post-pandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R. Moldova”

Proiectul a avut ca scop consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă, precum și tranziția către o economie „verde” prin crearea unei forțe de muncă calificată și adaptabilă.

Printre activitățile realizate pentru atingerea acestui scop sunt următoarele:

1. Cartografierea situației pe domeniile ocupării forței de muncă și constatarea schimbărilor post-pandemice în anii 2022-2023;
2. Analiza ofertei educaționale și anticiparea competențelor pe domenii de specializare inteligentă și profesii;
3. Identificarea și evaluarea factorilor de impact asupra competențelor și modelelor de muncă în Republica Moldova;
4. Analiza pieței muncii cu folosirea metodologiei ETF (European Training Foundation) pe competențe în domeniile de specializare inteligentă pentru R. Moldova pentru perioada anilor 2022-2023;
5. Analiza oportunităților de schimbare a modelelor de muncă în R. Moldova în contextul tendințelor identificate în programul „4 Day Week Global” (DAVOS 2022);
6. Realizarea studiului comparat pentru aria R. Moldova - Italia privind specializarea SMART și incluziunea forței de muncă;
7. Determinarea măsurilor de consolidare și adaptare a competențelor forței de muncă la schimbările economice;
8. Racordarea competențelor forței de muncă și a ofertei educaționale în corespundere cu tendințele de schimbare a modelului de muncă în Republica Moldova, tranziția către o economie „verde” și principiile fair în ocuparea forței de muncă;
9. Elaborarea modelelor de muncă noi în contextul efectelor postpandemice;
10. Oferirea de recomandări privind consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R.Moldova.

Rezultatele obținute includ: 1. Analiza situației pe domeniile ocupării forței de muncă și schimbările postpandemice în anii 2022-2023 și propusă harta ocupării forței de muncă în R.Moldova; 2. Cercetarea experienței străine (R.Moldova-Italia) privind specializarea SMART și incluziunea forței de muncă și propuse măsuri de consolidare și adaptare a competențelor forței de muncă la schimbările economice; 3. Elaborarea studiului cu modele de muncă noi în contextul efectelor post-pandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R.Moldova

În cadrul proiectului au fost realizate diverse activități de diseminare și colaborare la nivel internațional. Cercetătorii au participat la conferințe naționale și internaționale, expoziții, pentru a prezenta rezultatele cercetării și a discuta despre impactul acestora asupra diferitor domenii de activitate. Aceste activități și rezultate au contribuit semnificativ la înțelegerea căilor de îmbunătățire a competențelor forței de muncă și la adaptarea acestora la noile condiții economice și sociale post-pandemice.

Conducătorul de proiect

[Signature]
26.01.2026

Corina GRIBINCEA dr., șefa.st.coordonator

Overview of project activities and achieved outcomes

23.70105.0807.10T Project „Development of new working models in the context of post-pandemic consequences and strengthening of job-specific skills for occupations and areas of smart specialisation in the Republic of Moldova”

The project aimed to strengthen skills in professions and areas of smart specialization, as well as the transition to a "green" economy by creating a qualified and adaptable workforce.

Among the activities carried out to achieve this goal are the following:

1. Map employment trends and post-pandemic changes for 2022-2023;
2. Evaluate educational programs and forecasting skills for smart specialization and emerging jobs;
3. Evaluate factors influencing skills and work models/arrangements in Moldova;
4. Conduct labor market analysis using the ETF methodology to assess skills in smart specialization areas in Moldova for 2022-2023.
5. Assess the potential for new work models in Moldova based on "4 Day Week Global" trends;
6. Conduct a comparative analysis between the Republic of Moldova and Italy, focusing on smart specialization and the integration of the workforce;
7. Identify ways to enhance workforce skills for economic shifts;
8. Align workforce skills and education with Moldova's evolving work models, green economy shift, and equitable employment practices;
9. Develop new work models in the context of post-pandemic effects
10. Recommendations for enhancing skills in key professions and smart specialisation sectors in Moldova.

The following results were obtained: 1. Analysis of employment trends and post-pandemic changes in 2022-2023, along with a proposed workforce map for the Republic of Moldova; 2. Research on foreign experience (Moldova-Italy) on smart specialization and workforce inclusion and proposed measures to consolidate and adapt workforce skills to economic changes; 3. Elaboration of the study with new work models in the context of post-pandemic effects and strengthening skills in professions and fields of smart specialization in the Republic of Moldova. Various dissemination and collaboration activities were carried out at the international level within the project. Researchers participated in national and international activities, exhibitions, to discuss the presentation of the research and their impact on various fields of activity. These activities and results significantly contributed to the understanding of the ways to create workforce skills and adapt to the new post-pandemic economic and social conditions.

Conducătorul de proiect

Data: 26.04.2028

Contra GRIBINCEA, PhD

Grigorie Grabincea
GRIBINCEA

**Executarea devizului de cheltuieli,
conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare pentru anul 2025**

Cifrul proiectului: 23.70105.0807.10T

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Remunerarea muncii temporare	211200	91,63		91,63
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	212100	21,99		21,99
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720			
Servicii medicale	222810			
Servicii editare	222910			
Servicii de cercetări științifice	222930			
Servicii neatribuite altor aliniate	222999	10,0		10,0
Cheltuieli curente neatribuite la alte categorii	281900	22,03		22,03
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizite de birou	316110			
Procurarea activelor nemateriale	317110			
Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, științifice și alte scopuri	335110			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110			
Total		145,65		145,65

Conducătorul organizației / Alexandru STRATAN

Contabil șef / Nadejda GUTU

Conducătorul de proiect / Corina GRIBINCEA

INFORMAȚIE SUPLIMENTARĂ

1. **Nu vor fi examinate** rapoartele incomplete, fără toate semnăturile și parafa instituției și care nu corespund cerințelor de tehnoredactare (pct. 6).
2. Rapoartele anuale privind implementarea proiectelor ce implică activități de cercetare **pe animale** vor fi însoțite de avizul Comitetului de etică național/instituțional în corespundere cu HG nr.318/2019 *privind aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Comitetului național de etică pentru protecția animalelor folosite în scopuri experimentale sau în alte scopuri științifice* (https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115171&lang=ro).
3. Rapoartele anuale privind implementarea proiectelor ce implică activități de cercetare **cu implicarea subiecților umani** vor fi însoțite de avizul Comitetului instituțional de etică a cercetării, în corespundere cu prevederile *Convenției europene pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei*, adoptată la Oviedo la 04.04.1997, semnată de către RM la 06.05.1997, **ratificată prin Legea nr. 1256-XV din 19.07.2002, în vigoare pentru RM din 01.03.2003**) și a protocoalelor adiționale.
4. **Nu pot fi prezentate informații identice în Rapoartele anuale ale mai multor proiecte.**
5. Se acceptă publicațiile în care expres sunt stipulate datele de identificare ale proiectului (denumire și/sau cifra).
6. **Cerințe de tehnoredactare a Raportului:**
 - a) Se va exclude textul în culoare roșie din raport, întrucât reprezintă precizări referitor la informația solicitată (de ex. *denumirea și cifra, perioada de implementare a proiectului, anul/anii; nume, prenume; etc.*).
 - b) Câmpurile cu mențiunea „*opțional*” se completează dacă sunt rezultate ce se încadrează în activitățile respective. În absența rezultatelor, câmpurile rămân **necompletate (nu se exclud rubricile respective)**.
 - c) Raportul se completează cu caractere TNR – 12 pt, în tabelele referitor la buget și personal – 11 pt; interval 1,15 linii; margini: stânga – 3 cm, dreapta – 1,5 cm, sus/jos – 2 cm.
 - d) **Copertarea se va face după modelul european – spirală.**

**AVIZUL COMISIEI DE ETICĂ A CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE
AL INSTITUTULUI NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE, ASEM**

DATE DE IDENTIFICARE ALE PROIECTULUI	
Titlul proiectului: Proiectului pentru tineri cercetători 23.70105.0807.10T „Elaborarea modelelor de muncă noi în contextul efectelor post-pandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în Republica Moldova”, (2024-2025), finanțat cu suportul ANCD.	
Numele cercetătorului principal (conducătorul de proiect): Gribincea Corina, dr.	
Secția (Centrul de Cercetare): Secția Cercetări Financiare și Monetare	
Cerere de avizare metodologiei de realizare a Chestionatului privind modelele de muncă din Republica Moldova.	
DOCUMENTE EVALUATE	
Chestionarul (în l.română)	1 ex
Decizia comisiei:	
<p>Se aprobă Metodologia de realizare a chestionării, cu următoarele completări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>A indica informația despre organizația, care realizează interviul</i> - <i>A indica informația despre finanțatorii cercetării</i> - <i>Este necesară redactarea ortografică a textului chestionarului.</i> <p>Documentul corespunde rigorilor Regulamentului privind cercetările sociologice și poate fi aplicat pentru cercetările calitative propuse.</p>	

Președintele Comisiei de Etică al INCE:

Viorica POPA, dr.

Avizul a fost aprobat la ședința Comisiei de etică din 3 februarie 2025, proces verbal nr. 1, întocmit în două exemplare, din care unul se păstrează la secretariatul Comisiei de Etică al INCE,ASEM, iar cel de-al doilea se înmânează solicitantului.

Data... 3 februarie 2025

Semnătura cercetătorului principal

(la primirea avizului).....

Asociația Proprietarilor Pensiuilor Turistice Rurale "Cheia satului"

Nr. 23 din 28.07.2025

CERTIFICAT DE IMPLEMENTARE

al rezultatelor cercetării științifice din cadrul proiectului 23.70105.0807.10T „Elaborarea modelelor de muncă noi în contextul efectelor post-pandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R. Moldova”, 2024-2025, finanțat de ANCD

Prin prezenta se confirmă noutatea, relevanța și rezultatele principale obținute în cadrul proiectului „Elaborarea modelelor de muncă noi în contextul efectelor post-pandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R. Moldova”.

Noutatea și relevanța pentru Republica Moldova a constituit în implementarea în domeniul turismului rural a modelului 4/3, elaborat în cadrul proiectului, pentru ce au fost identificate pensiunile turistice rurale membre ale asociației obștești ”Cheia satului”; și constituie un precedent major și o noutate absolută pentru piața muncii din Republica Moldova, având implicații inclusiv în sectoarele conexe. Modelul 4/3 s-a dovedit a fi un instrument puternic de diferențiere pe piața muncii. În timpul pilotării modelului, rata de retenție a personalului din eșantion a fost de 100%. Mai mult, entitățile participante au raportat o creștere a numărului de aplicații la posturile vacante, noul program fiind considerat un beneficiu non-salarial extrem de valoros și inovator.

Luând în considerare fenomenul migrației intense și deficitul cronic de personal calificat, acest model pilot demonstrează că nu doar salariul este un factor de reținere, ci și flexibilitatea și calitatea timpului liber, modelul 4/3 oferind angajatorilor o alternativă viabilă la creșterile salariale constante, transformând timpul liber în monedă de schimb competitivă pe piața muncii.

Mentionam ca în condițiile când sectorul turismului rural, adesea caracterizat de un program de lucru intensiv și neregulat, se transformă în sector pionier în inovația socială a muncii, succesul

modelului pilot plasează sectorul asociativ în poziția de lider de opinie și de sursă de bune practici pentru alte sectoare cu program de lucru continuu, cum ar fi industria hotelieră sau serviciu.

Rezultatele obținute subliniază necesitatea demarării unui dialog public-privat pentru a explora adaptarea sau flexibilizarea cadrului legal existent, astfel încât inovațiile precum compactarea orelor sau alte forme de flexibilitate să poată fi adoptate la scară largă în beneficiul competitivității naționale și al bunăstării cetățenilor. Pilotul Modelului 4/3 a prezentat atât un experiment operațional, cât și dovada de reziliență și adaptabilitate a forței de muncă. Efectul combinat de creștere a productivității angajaților constituie factorul decisiv în recomandarea acestui model ca o soluție strategică durabilă pentru atragerea și retenția forței de muncă creativă în contextul economic post-pandemic.

DUCA Aurelia, Dr. conf.univ.

Președinte Asociația Proprietarilor Pensiunilor Turistice Rurale "Cheia satului"

cheia.satului@gmail.com

MD-2004, mun. Chişinău, str. A.Lăpuşneanu, 2,A
Tel./Fax: 022-295090; Mob.: 373 79651464; E-mail: Simply.mob@gmail.com
IDNO 1018600023544; TVA 0508212
IBAN: MD07FT222460300001457498; MD85FT222460300001457840 USD
FINCOMBANK SA, Sucursala nr. 3, Chişinău. Cod bancar FTMDMD2X

BUKDOORS SRL

nr. CR - 01.03
01.08.2025

CERTIFICAT DE IMPLEMENTARE

al rezultatelor cercetării științifice din cadrul proiectului 23.70105.0807.10T „Elaborarea modelelor de muncă noi în contextul efectelor post-pandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R. Moldova”, 2024-2025, finanțat de ANCD

Rezultatele implementării noilor modele de munca arată că inovația contează mai mult decât timpul petrecut la birou în economia cunoașterii. Bukdoors dovedește că autonomia și practicile de management occidental pot fi adoptate cu succes în Moldova prin digitalizarea proceselor interne. Modelul 4/3 stimulează eficiența tehnologică și oferă mai mult timp liber angajaților.

Modelul implementat la Bukdoors timp de trei luni (martie-august 2024) a urmărit soluționarea crizei demografice și de personal, oferind locuri de muncă atractive pentru tineri și reducând emigrarea. Rezultatele arată că optimizarea timpului a generat o echipă mai motivată, creativă și productivă. Pentru tranziția Republicii Moldova spre o economie verde, este necesară adaptarea forței de muncă și a sistemului educațional la cerințele pieței prin actualizarea programelor și dezvoltarea competențelor profesionale, inclusiv abilități verzi, digitale și antreprenoriale.

Rezultatele indică necesitatea colaborării între educație și politici de ocupare pentru o forță de muncă adaptabilă. Se recomandă implementarea permanentă a săptămânii de lucru de 4 zile și includerea ei în strategia de Employer Branding.

Contabil-Sef “Bukdoors” SRL

Rașciuc Mariana

DECIZIA nr. 13/4
a Senatului ASEM
din 26 noiembrie 2025

Luând act de raportul proiectului cu titlul „*Elaborarea modelelor de muncă noi în contextul efectelor post-pandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R. Moldova*”, înscris în Registrul de stat al proiectelor din sfera științei și inovării cu cifrul: 23.70105.0807.10T, prezentat de directorul de proiect dna Gribincea Corina, dr., cercetător științific coordonator, Senatul ASEM constată că pe parcursul anului 2025 au fost realizate cu succes obiectivele planificate. La realizarea proiectului au participat 4 persoane, dintre care 2 dr., 2 drd. Valoarea finanțării a constituit 212,0 mii lei. Activitățile și rezultatele obținute în anul 2025 corespund planului anual, după cum urmează:

1. Au fost realizate două studii „*Identificate competențe ale forței de muncă și oferte educaționale în corespundere cu tendințele de schimbare a modelului de muncă în R.Moldova, tranziția către o economie „verde” și principiile fair în ocuparea forței de muncă*” și „*Modele de muncă noi în contextul efectelor postpandemice. Oferirea de recomandări privind consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R.Moldova*”.

2. Au fost pregătite 7 rapoarte în cadrul a 4 conferințe internaționale peste hotare și 1 raport la o conferință internațională în țară.

3. Organizarea și participarea la masă rotundă „*Modele de muncă noi și competențe smart în context post-pandemic*” la data de 28.10.2025. În cadrul mesei rotunde au fost prezentate 3 rapoarte. Agenda poate fi consultată accesând următorul link: <https://conferinte.stiu.md/sites/default/files/evenimente/Program%2028.10.2025.pdf>.

4. Au fost publicate 5 publicații științifice (3 articole sunt în curs de publicare).

5. Se planifică participarea la expoziția internațională: „*INFOINVENT-2025*” (3-5 decembrie 2025).

În urma celor consemnate Senatul ASEM,

DECIDE:

1. A aproba Raportul final și rezultatele activității de cercetare științifică realizate în cadrul proiectului de cercetare și inovare „*Elaborarea modelelor de muncă noi în contextul efectelor post-pandemice și consolidarea competențelor pe profesii și domenii de specializare inteligentă în R.Moldova*”, înscris în Registrul de stat al proiectelor din sfera științei și inovării cu cifrul: 23.70105.0807.10T, director de proiect: dna Gribincea Corina, dr., cercetător științific coordonator

2. A transmite Raportul final al proiectului însoțit de decizia Senatului ASEM către ANCD până la 5 decembrie 2025 pe suport de hârtie (3 exemplare) și electronic (versiuni identice). (responsabil: directorul de proiect).

3. A publica în Acces Deschis raportul anual al proiectului pe pagina oficială a INCE ASEM în termen de 3 zile, în conformitate cu reglementările naționale (responsabili: directorul de proiect, Direcția Tehnologii informaționale).

Președintele Senatului ASEM
dr. hab., prof. univ.,
academician

Secretar științific
al Senatului ASEM

Alexandru STRATAN

Diana BRAGOI